

Parlamentul României
Camera Deputaților

1/944/CA
25.06.2012

OPINIE

privind CARTEA VERDE
Restructurarea și anticiparea schimbărilor: învățăminte desprinse
din experiența recentă
COM(2012) 7 final

Având în vedere Tratatul de la Lisabona, în special art. 5 și 12 TUE și protocolul nr. 1 și nr. 2 anexate Tratatului,

Având în vedere Constituția României, republicată, în special art. 148,

Având în vedere Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011,

Luând în considerare proiectul de opinie exprimată de Comisia pentru muncă și protecție socială în ședința sa din 28/03/2012,

Luând în considerare opinia exprimată de Comisia pentru politică economică, reformă și privatizare în ședința sa din 08/05/2012,

Luând în considerare proiectul final de opinie adoptat de Comisia pentru afaceri europene în ședința sa din 13/06/2012,

Având în vedere aprobarea Biroului Permanent al Camerei Deputaților din 18/06/2012,

Camera Deputaților, în conformitate cu prevederile art. 40 din Hotărârea Camerei Deputaților nr. 11/2011 din 27.04.2011, adoptă prezenta **opinie**:

1. Cartea verde precizează în primele rânduri: "Subiectul prezentei cărți verzi este restructurarea întreprinderilor și consecințele sociale ale acestora – un motiv de îngrijorare legitim pentru mulți cetățeni europeni."

Prin această afirmație și următoarele două paragrafe, comunicarea anunță intenția de a se concentra pe efectele șomajului, deoarece

mențiunile la piața muncii sunt directe și explicite, în timp ce cele ce ar interesa sectorul de afaceri sunt generale și indirecte.

Cartea verde însă analizează abordări referitoare la toate aspectele ce influențează competitivitatea economică, implicit și cele derivate din evoluția antreprenoriatului, nu doar cele la piața muncii așa cum ar părea să fie sugerat în primul paragraf.

Propunem ca referirea la sectorul de afaceri să fie anunțată explicit în dezbaterile subiectelor Cărții Verzi, aceasă observație vizând stabilirea intenției ferme de abordare a tuturor actorilor sociali implicați și nu doar forma de exprimare.

2. În pagina a doua Comunicarea subliniază: **“Economia europeană iese cu dificultate din cea mai gravă recesiune cu care s-a confruntat în ultimele decenii.** Recesiunea a cauzat o scădere semnificativă a activității economice în UE, cu milioane de locuri de muncă pierdute și costuri umane mari și a determinat o presiune considerabilă asupra finanțelor publice, creând constrângeri fiscale și mai mari pentru statele membre.”

Se știe că ieșirea din orice criză este dificilă, dificultățile sunt de așteptat și prin urmare, constatarea citată nu poate fi considerată ca o lecție din criza prezentă.

În acest sens global, se poate totuși constata că forțele politice și administrația Uniunii se confruntă cu dificultăți de coordonare în ce privește nu doar stabilirea direcțiilor de acțiune pentru combaterea crizei ci și în ce privește combaterea efectelor neașteptat de prelungite ale unor situații grave cum ar fi cea din Grecia.

Propunem ca dezbaterile problemelor cuprinse în Cartea Verde să fie dezvoltate în acest sens.

3. Comunicarea mai subliniază: **“În pofida unei situații economice și financiare extrem de nefavorabile, întreprinderile și angajații lor în întreaga Europă s-au implicat activ în procese de restructurare creative care s-au dovedit constructive, eficiente și esențiale** în limitarea pierderii locurilor de muncă, datorită unor măsuri inovatoare, deseori sprijinite de autoritățile publice și Comisia Europeană.”.

Această afirmație este atât de generală încât semnificația sa pentru orientarea politicilor viitoare ale Uniunii este discutabilă. În plus, induce impresia neobișnuită că scopul principal al întreprinderilor este păstrarea locurilor de muncă. Desigur că parteneriatul social presupune o anumită partajare a interesului pentru locurile de muncă între angajați și angajatori, dar scopurile celor doi actori sociali rămân distincte.

Propunem ca dezbateră să ia în considerare cele menționate.

4. Comunicarea menționează: "Pe termen mediu, progresul tehnologic și inovarea scurtează ciclul de viață al produselor și obligă în mod constant firmele și forța de muncă să se adapteze."

Această observație are un pronunțat caracter programatic, având în vedere că vizează în subsidiar scurtarea timpului de reacție a administrației europene la schimbările pieței.

Considerăm ca oportună și utilă această deschidere de noi orizonturi de abordare a pieței comune și ne pronunțăm în sensul dezvoltării sale cât mai extinse.

a. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.15):

- **Ce tipuri de condiții-cadru sunt cele mai potrivite pentru a permite succesul adaptării industriale?**
- **Ce măsuri existente privind accesul la finanțare care însoțesc ajustarea structurală constituie bune practici?**
- **Ce alte măsuri trebuie luate pentru a îmbunătăți procedura de faliment?**

Considerăm că ar trebui realizate studii economice pentru a determina în ce măsură sprijinul financiar acordat activităților economice, prin programe de finanțare corespunde perspectivelor economice pe termen lung ale entităților sprijinite și ale pieței respective. Considerăm că în sine accesul la finanțare nu reprezintă o garanție a unui impact social.

b. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.16):

- **Este posibilă o abordare anticipativă în materie de gestionare a schimbărilor și restructurării?**
- **Cum pot fi îmbunătățite orientările și instrucțiunile existente în materie de restructurare având în vedere învățămintele desprinse din criză și noile provocări economice și sociale?**
- **Cum pot fi diseminate și puse în practică învățămintele desprinse din criză?**

Considerăm că nu este posibilă o abordare anticipativă în materie de gestionare a schimbărilor și restructurare, ca o opțiune ce este pusă în practică în preajma unei crize. Mai curând ar da rezultate formarea unei atitudini și a unui comportament în care schimbarea să fie prezentă în permanență. Istoria a demonstrat că memoria socială a crizelor este foarte scurtă.

c. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.17):

- **Ce s-ar putea face pentru a încuraja abordările strategice și inovatoare pe termen lung pentru gestionarea schimbărilor, inclusiv pentru ocuparea forței de muncă și competențe?**
- **Cum pot fi îmbunătățite sinergiile dintre întreprinderi, autoritățile locale și alți actori locali?**
- **Cum ar trebui să se împartă responsabilitățile și rolurile între întreprinderi, parteneri sociali și autorități publice în acest domeniu?**

Considerăm ca abordările inovatoare sunt o precondiție generală a dezvoltării, impactul acestora asupra rentabilității economice și asupra spiritului antreprenorial fiind extrem de ridicat, în special pe termen lung.

Obișnuința abordării inovatoare apare și se dezvoltă la vârste mici, sub influența educației și a învățământului. Prin urmare, încurajarea abordărilor inovatoare mai târziu la vârsta adultă, în absența unei obișnuințe de acest fel create prin educație, este dificilă.

Propunem ca în curricula națională să fie incluse tematici și obiective în sensul dezvoltării obișnuinței de a gândi creativ și inovator. Așa cum este demonstrat în pedagogie, educația estetică, arta, joacă un rol important în acest sens deoarece demonstrează că atingerea unui obiectiv este posibilă pe mai multe căi. Curricula națională ar fi recomandabil să mențină și să încurajeze educația estetică și artistică.

d. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.18):

- **Cum pot fi încurajate în întreprinderi practicile eficiente de anticipare a nevoilor de forță de muncă și de competențe?**
- **Cum poate fi integrată formarea ca element permanent al gestionării resurselor umane?**
- **Cum pot fi promovate sinergiile între acțiunile întreprinse de întreprinderi și inițiativele din sectorul public pentru a facilita elaborarea unor politici adecvate în materie de ocupare a forței de muncă și competențe?**

Instruirea la locul de muncă ar trebui să devină o practică curentă, dar nu numai în forma organizată, instituționalizată, ci și în forme mai avansate, moderne cum ar fi auto-instruirea și furnizarea de cunoaștere între colegii de muncă.

Învățământul gimnazial și liceal ar putea să joace un rol important în pregătirea forței de muncă pentru învățarea continuă, prin introducerea cursurilor de metacunoaștere. Finanțarea europeană ar trebui să fie disponibilă în acest sens.

e. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.18):

- **Cum pot fi încurajate întreprinderile și angajații acestora să pregătească din timp și în mod corespunzător procesele de restructurare, favorizând acceptarea schimbărilor?**
- **Care sunt cele mai bune practici în domeniu?**

Acceptarea schimbărilor ar trebui să facă parte din comportamentul obișnuit, indiferent dacă sunt sau nu așteptate procese de restructurare. Considerăm că un anumit grad de flexibilitate al legislației muncii în ce privește programul de lucru și mobilitatea forței de muncă, în special flexicuritatea, ar reprezenta utile oportunități de adaptare a forței de muncă la o piață în continuă schimbare.

f. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.19):

- **În ce măsură pot fi importante încrederea reciprocă și diagnosticul comun pentru buna gestionare a restructurării?**
- **Cum pot fi promovate acestea în cadrul întreprinderilor și într-un context mai larg?**

Încrederea urmează bunei experiențe de colaborare. Restructurarea poate avea consecințe negative greu de suportat, dar relațiile sociale sunt cele care pot atenua astfel de șocuri. Considerăm că o mai puternică sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii, mai curând prin debirocratizare și simplificare decât prin politici fiscale ar putea genera un spirit de colaborare ca urmare a experiențelor de colaborare între angajatori și angajați în mediul IMM.

g. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.19):

- **Ce pot să facă întreprinderile și angajații pentru a minimiza impactul operațiunilor de restructurare în termeni sociali și asupra ocupării forței de muncă?**
- **Ce rol pot juca politicile publice în facilitarea acestor schimbări?**

O cale mai puțin exploatată practic, deși subsumată adesea unui obiectiv de această natură în programele de atenuarea a efectelor sociale ale concedierilor colective, este modificarea, transformarea fostului angajat într-un întreprinzător. Practica a dovedit că un asemenea obiectiv este dificil de atins doar prin măsuri de sprijin financiar. Considerăm că ar fi util să se insiste însă asupra acestui tip de măsura de minimizare a operațiunilor de restructurare în termeni sociali, în special prin oferirea de capital de risc noilor întreprinzători și prin consolidarea relațiilor pe care aceștia le au în comunitățile locale, eventual prin sprijinirea directă a întreprinderilor sociale.

h. Cartea verde ridică următoarele întrebări (pag.19):

- **Ce pot să facă întreprinderile, autoritățile locale și toate celelalte părți interesate pentru a minimiza efectele regionale ale restructurării?**
- **Cum pot fi susținute întreprinderile afectate în urma restructurării unei alte întreprinderi în procesul lor de adaptare? În special, cum pot fi informate și susținute mai bine IMM-urile în procesul de restructurare?**

Un punct de sprijin ar putea fi achizițiile publice adresate pieței locale, prin natura lor sau prin valoarea estimată a contractelor. În acest scop ar putea fi imaginat un mecanism de încurajare a afacerilor locale, fără a afecta regulile Pieței Unice, pe considerentul că principiul solidarității ar trebui să prevaleze asupra considerentelor strict economice, în cazuri de restructurare cu impact regional. În ce măsură o asemenea abordare ar putea totuși să se confruneze regulilor ajutorului de stat rămâne de analizat.

i. Cartea verde ridică următoarea întrebare (pag.19):

- **Ce rol pot să joace evaluarea operațiunilor de restructurare din trecut și comunicarea informațiilor cu privire la acestea în îmbunătățirea cunoștințelor și a practicilor părților implicate?**

Având în vedere rapida evoluție a specificului condițiilor socio-economice în ultimele decenii, considerăm că este puțin probabil ca operațiunile de restructurare din trecut să se constituie în lecții utile pentru restructurări prezente.

j. Cartea verde ridică următoarea întrebare (pag.19):

- **Ce rol ar putea să joace dialogul social în diseminarea și încurajarea celor mai bune practici în materie de anticipare și gestionare a restructurării?**

k. "Ținând seama în cea mai mare măsură de diferențele enorme dintre statele membre în această privință, Comisia ar dori să cunoască opiniile părților interesate (în special ale autorităților naționale și ale organizațiilor de parteneri sociali) în legătură cu necesitatea de a revizui unele aspecte ale sistemelor de protecție a ocupării forței de muncă, ținând seama de această tranziție preconizată către anticipare și o protecție proactivă a ocupării forței de muncă."

O cale pro-activă ar putea fi reprezentată de încurajarea și sprijinirea inițiativelor private, astfel încât angajații disponibilizați să dispună de o cale administrativă cât mai simplă și mai puțin costisitoare de trecere la un statut de liber-profesionist sau de înființare de micro-întreprinderi.

I. Cum poate fi încurajat rolul de sprijin al autorităților publice, în special la nivel regional, în procesele de anticipare, precum și în anumite măsuri de restructurare, ținând seama de diferențele care există în tradițiile naționale privind implicarea autorităților publice în activitățile interne ale întreprinderilor?

Măsuri de încurajare armonizate sunt dificil de imaginat în contextul diferențelor de cadru administrativ și de drept intern între Statele Membre. În sectorul serviciilor publice se poate însă susține că deținerea, pe termen determinat sau nedeterminat a acestui tip de întreprinderi de către autoritățile publice locale ar putea fi o cale de sprijin a acestora în condiții de restructurare.

*
* *

Prezenta opinie se adresează președintelui Parlamentului European, al Consiliului și respectiv, al Comisiei Europene.

Președinte,

Roberta Alma Anastase